

N:o 50.

Ank. till Riksd. Kansli den 4 Juni 1883, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af hemmanet Neder Jerfva N:o 2 i Solna socken och Danderyds skeppslag af Stockholms län.

(I. A.)

Enligt hvad af ofvannämnda, till Riksdagen den 13 sistlidne April aflåtna proposition (N:o 45) inhemtas, hade Kammarkollegium i underdånig skrifvelse den 31 Maj 1882, med erinran att underdåniga ansökningar upprepade gånger ingått om afsöndring af jord från det för kronans räkning utarrenderade kronohemmanet ⁷/₈ mantal Neder Jerfva N:o 2 i Solna socken och Danderyds skeppslag af Stockholms län, hemställt, att, enär med afseende å detta hemmans belägenhet i närheten af och dess lätta kommunikationer med hufvudstaden större fördel för statsverket syntes kunna vinnas, om hemmanet vid då löpande arrendeperiods utgång den 14 Mars 1883 blefve i sin helhet eller styckadt i tomter å auktion till den högstbjudande försåldt, än om detsamma fortfarande komme att utarrenderas, en undersökning måtte få anställas i syfte att *dels* få ett förslag uppgjort till hemmanets lämpliga styckning i tomter till bebyggande eller i lotter till trädgårdsanläggningar, *dels* vinna en någorlunda tillförlitlig beräkning å de försäljningspris, som kunde blifva att påräkna. Sedan Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 21 Juli sistlidet år bemyndigat Kammarkollegium att genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms län låta verkställa undersökning i oförmälda hänseenden, samt förslag till hemmanets styckning derefter blifvit, på vederbörandes föranstaltande, uppgjort af landtbrukaren

Hj. Ahmroth med biträde af förste landtmätaren i länet, hade Kammarkollegium med underdånig skrifvelse den 30 sistlidne December för frågans vidare pröfning öfverlemnad så väl berörda förslag med tillhörande karta och värderingsinstrument som deröfver afgifna yttranden af vederbörande kronofogde och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Enligt det sålunda uppgjorda förslaget skulle af hemmanets hela område, utgörande, efter afräkning af derifrån redan skedda afsöndringar, 72 tunnland 18,¹⁰ kappland eller 35 hektar 82 ar 30 qvadratmeter, afsättas till afloppsdikey och vägar 2 tunnland 19,⁷² kappland eller 1 hektar 29 ar 30 qvadratmeter, och den öfriga marken fördelas i 41 till bebyggande afsedda tomter med ett beräknadt saluvärde af tillhoppa 146,783 kronor 85 öre. Under förmålan, att hemmanets jord, såsom bestående af dels hård lerjord, dels sidländ och frostländ dyjord, icke vore väl egnad för trädgårdsanläggningar, utan bättre lämpade sig att upplåtas till byggnadstomter, hade förrättningsmannen, beträffande det åsatta saluvärdet, anfört, att såsom påräkneligt försäljningspris antagits endast ungefär 5 öre för qvadratfoten eller hälften af det pris, som beräknats vid försäljning af tomter från hemmanen Lilla Ahlby och Råsten inom samma socken, hvilka hemman låge lika nära hufvudstaden och Sundbybergs station som hemmanet Neder Jerfva till hufvudstaden och Jerfva jernvägsstation; hvarjemte förrättningsmannen erinrat, att i förslaget blifvit förutsatt, att de å kartan upptagna vägarne borde före försäljningen på statens bekostnad anläggas. Kronofogden i orten hade i det af honom afgifna yttrande väl förklarat sig dela Kammarkollegii åsigt, att statsverket genom hemmanets styckning och försäljning i lotter skulle beredas en vida större inkomst än som kunde erhållas vare sig medelst utarrendering i vanlig ordning eller genom hemmanets afyttrande på en gång, men tillika uttalat tvifvel, huruvida staten borde för en ögonblicklig vinst och utan hänsyn till det allt mer stigande jordvärdet afhända sig ett område, på alla sidor omgifvet af andra kronoegendomar; och då härtill komme, att, enligt kronofogdens förmenande, endast mera obemedlade personer komme att bosätta sig å platsen, till men för socknens fattigvård, hade kronofogden funnit sig böra afstyrka hemmanets försäljning på föreslaget sätt, i hvilket afstyrkande äfven Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med åberopande af de skäl kronofogden anfört, förenat sig. För egen del hade Kammarkollegium, med tillkännagifvande att det ifrågavarande hemmanet vore för år 1881 taxerad till 28,000 kronor, och att årliga arrendet för hemmanet utgjorde 378 kubikfot spannmål, hälften råg och hälften korn, motsvarande för senast tilländagångna arrendear i penningar 752 kronor 22 öre, vidare anfört, att, då genom hemmanets försäljning på föreslaget sätt en köpeskilling kunde påräknas af omkring 146,000 kronor, det med temlig visshet kunde förutses, att, huru jordvärdet än komme

att stiga, kronan icke någonsin, äfven i den aflägsnaste framtid, kunde för hemmanet erhålla en köpeskillning, som godtgjorde skilnaden i ränta å den köpesumma, som nu antagligen kunde erhållas, och det årliga arrende, hvarmed kronan, i händelse försäljningen icke komme till stånd, måste atnöja sig, och hvilket Kollegium ansåge för närmaste arrendeperiod icke kunna nämnvärdt höjas utöfver dess nuvarande belopp. Vid sådant förhållande och då Kollegium icke delade den af kronofogden och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande uttalade farhågan, att genom hemmanets styckning och försäljning fattigvården i Solna församling skulle komma att betungas, hade Kollegium ansett sig böra hemställa, att, efter vidtagna förberedande åtgärder, hvartill hörde fördelning å de särskilda tomterna af hemmanets onera och utskylder samt en revision af styckningsplanen af fullt kompetent person. hemmanet måtte få för kronans räkning å offentlig auktion försäljas i lotter eller i sin helhet och på i öfrigt af Kollegium föreslagna vilkor.

Sedan Domänstyrelsen i infordradt yttrande tillstyrkt bifall till Kammarkollegii berörda förslag, med hemställan tillika att den köpeskillning, som kunde för hemmanet erhållas, måtte, i likhet med hvad som förordnats rörande de medel, hvilka inflöte genom försäljning af sådana mindre hemman och lägenheter, som omförmäldes i Kongl. brefvet den 29 Maj 1874, få användas för inköp af skogbärande eller till skogsodling tjenlig mark, samt den upplysning inhemtats, att hvarken ränta eller kronofogden vore hemmanet påförd, hade Kongl. Maj:t låtit detta ärende sig föredragas; och då Kongl. Maj:t, lika med Kammarkollegium och Domänstyrelsen, funnit det antagligt, att, i händelse hemmanet styckades i lotter och lotterna försålles i den mån antagliga köpeanbud kunde erhållas, en långt större inkomst blefve för statsverket att påräkna, än om hemmanet skulle fortfarande såsom jordbruksfastighet för kronans räkning i vanlig ordning utarrenderas, har Kongl. Maj:t, som ansett köpeskillningen för hemmanet lämpligen böra ingå till den odlingslånefond, angående hvars bildande nådig proposition den 6 sistlidne Mars vore till Riksdagen aflåten, nu föreslagit Riksdagen att medgifva, dels att förenämnda hemman $\frac{7}{8}$ mantal Neder Jerfva N:o 2 måtte, sedan erforderliga förberedande åtgärder vidtagits och i sammanhang dermed de ofvan omnämnda vägarne upptagits i den mån anläggning deraf kunde anses böra före försäljningen på kronans bekostnad utföras, afyttras under följande med Kammarkollegii af Domänstyrelsen tillstyrkta förslag hufvudsakligen öfverensstämmande vilkor:

att försäljningen skedde å offentlig auktion, som skulle förrättas samtidigt inför Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms län och inför vederbörande kronofogde å stället;

att hemmanet försålles fördeladt i lotter, hvilka skulle utbjudas först hvarje lott för sig och sedan alla tillsammans;

att förseglade anbud måtte före auktionen aflemnas till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, hvilka anbud icke finge öppnas förr än auktionen äfven å stället afslutats, men derefter jemte auktionsprotokollet insändas till Domänstyrelsen;

att de erhållna anbuden understådes Kongl. Maj:ts pröfning med rätt för Kongl. Maj:t att förordna om nytt utbudande af de lotter, för hvilka antagliga anbud icke erhållits, eller, om sådant funnes lämpligare, låta med försäljning af dessa lotter tills vidare anstå samt förordna om deras förvaltning under tiden;

att egområdena finge tillträdas å först infallande fardag, sedan köpeanbud antagits och köpeskillingen till hela sitt belopp blifvit i länets landtränteri erlagd;

att lotterna såldes fria från ränta och kronotonde;

samt att såsom säkerhet för köpeskillingens erläggande vid auktionen till auktionsförrättaren aflemnades eller, der försegladt anbud före auktionen afgåfves, vid detsamma fogades en af två personer ingången, bevittnad och till vederhäftigheten af vederbörande domare eller Kongl. Maj:ts Befallningshafvande styrkt borgen för köpevilkorens fullgörande;

dels ock att de genom hemmanets försäljning inflytande medel, efter afdrag af väganläggningskostnader och öfriga med hemmanets styckning förenade utgifter, måtte öfverlemnas till Statskontoret, för att ingå till den till låneunderstöd för odling af sank trakter m. m. afsedda fond, om hvars bildande nådig proposition den 6 Mars detta år blifvit till Riksdagen aflåten.

Efter erhållen remiss och sedan Kongl. Maj:ts proposition om låneunderstöd för odling af sank trakter m. m. blifvit af Riksdagen vid slutligt afgörande bifallen, har Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts omförmälda proposition till behandling förehåft;

och har Utskottet deremot icke haft något att erinra, hvadan Utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 4 Juni 1883.

På Stats-Utskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

af Herrar *L. Nordenfelt*, Grefve *K. Posse* och *C. E. Laurell*, hvilka yrkade, att Kongl. Maj:ts proposition om försäljning af ofvannämnda hemman måtte bifallas, men att inflytande köpeskillingarne måtte, i enlighet med 1877 års Riksdags beslut angående medel, som inflyta för försäljning af vissa mindre kronolägenheter, till Riksgäldskontoret levereras för att användas till inköp af skogbärande eller till skogsodling tjenlig mark;

af Herr Friherre *R. von Kræmer*.

Härförutom skulle antecknas, att Herr *R. Törneblad* icke inom Utkottet deltagit i behandlingen af förenämnda ärende.
